O'ZBEKISTONDA YOSHLAR ISHSIZLIGINING SABABLARI VA ULARNI KAMAYTIRISH YO'LLARI

Abduraxmonova Maftuna Alisherovna
Qarshi Davlat Texnika Universiteti bakalavriati talabasi

Annotatsiya: *Maqolada O'zbekiston mehnat bozorida yoshlar ishsizligining nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilingan. Tadqiqot jarayonida Germaniyaning "dual ta'lim" tajribasi o'rganilib, uni mahalliy sharoitga moslashtirish imkoniyatlari yoritilgan. Shuningdek, 2026-yil fevral oyida qabul qilingan iqtisodiy islohotlarning yoshlar tadbirkorligini qo'llab-quvvatlashdagi roli statistika va tahlillar asosida asoslab berilgan.*

Аннотация: *В статье проанализированы теоретические и практические аспекты молодежной безработицы на рынке труда Узбекистана. В ходе исследования изучен опыт «дуального образования» Германии и возможности его адаптации к местным условиям. Также, на основе статистики и анализа, обоснована роль экономических реформ, принятых в феврале 2026 года, в поддержке молодежного предпринимательства.*

Abstract: *The article analyzes the theoretical and practical aspects of youth unemployment in the labor market of Uzbekistan. During the research, the German "dual education" experience was studied, and the possibilities of its adaptation to local conditions were highlighted. Furthermore, based on statistics and analysis, the role of economic reforms adopted in February 2026 in supporting youth entrepreneurship is substantiated.*

Kalit so'zlar: *yoshlar ishsizligi, dual ta'lim, makroiqtisodiy barqarorlik, tadbirkorlik, mehnat bozori.*

imrconf.com

Ключевые слова: *молодежная безработица, дуальное образование, макроэкономическая стабильность, предпринимательство, рынок труда.*

Keywords: *youth unemployment, dual education, macroeconomic stability, entrepreneurship, labor market.*

Bugungi kunda har qanday mamlakat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishi bevosita aholi bandligi bilan bog‘liq. Ayniqsa, yoshlar ishsizligi masalasi dunyo miqyosida, shu jumladan O‘zbekistonda ham dolzarb hisoblanadi. Yoshlar — kelajak kuchi, ularning mehnat bozoridagi o‘rni jamiyat farovonligini belgilaydi. Ushbu maqolada O‘zbekistonda yoshlar ishsizligining asosiy omillari tahlil qilinadi va bandlikni oshirish bo‘yicha amaliy takliflar ishlab chiqiladi.

O‘zbekiston mehnat bozorida yoshlar ishsizligining asosiy sabablaridan biri — ta’lim tizimi va amaliy ehtiyojlar o‘rtasidagi nomutanosiblikdir. Ko‘plab bitiruvchilar nazariy bilimga ega bo‘lsa-da, ish beruvchilar talab qiladigan real ko‘nikmalar yetishmaydi. Shuningdek, "tajriba talabi" yosh mutaxassislar uchun ilk qadamni qo'yishda katta to‘siq bo‘lmoqda. Bundan tashqari, iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasi mehnat bozoriga yangi talablarni qo‘ymoqda, bu esa yoshlarni doimiy ravishda yangi kasblarni o‘rganishga undaydi. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, O‘zbekiston mehnat bozorida yoshlar ishsizlik darajasi umumiy ishsizlik ko‘rsatkichidan yuqoriroq bo‘lib, u taxminan 14-16 foizni tashkil etadi.[1] Xususan, oliy ta’lim muassasalarini bitirgan yoshlarning 30 foizdan ortig‘i o‘z mutaxassisligi bo‘yicha ish topishda qiyinchiliklarga duch kelmoqda.[2] Bu esa ta’lim tizimidagi nazariya va amaliyot o‘rtasidagi tafovutning yaqqol ko‘rsatkichidir.

Yoshlar bandligini ta’minlashda xalqaro tajriba, xususan, Germaniyaning 'Dual ta’lim' tizimi muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu

[1] Mehnat bozori statistikasi. – Elektron resurs: https://stat.uz/uz/rasmiy-statistika/mehnat-bozori
[2] O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligining rasmiy ma’lumotlari. - Elektron resurs: https://stat.uz

imrconf.com

metodikada ta’limning 30 foizi nazariya, 70 foizi esa bevosita ishlab chiqarish korxonalarida amaliy ko‘nikmalarni egallashga qaratiladi[3]. Statistik ma’lumotlarga ko‘ra, ushbu tizimni qo‘llaydigan davlatlarda yoshlar o‘rtasidagi ishsizlik darajasi o‘rtacha 5-7 foizdan[4] oshmaydi.

O‘zbekistonda ham ushbu muammoni hal etishda tub burilish yasalmoqda. Xususan, 2026-yilning fevral oyida Prezidentimiz tomonidan qabul qilingan iqtisodiy islohotlar yosh tadbirkorlarga misli ko‘rilmagan imkoniyatlar eshigini ochdi. Davlatimiz rahbari tomonidan 2026-yil fevral oyida imzolangan hujjatda yoshlar tadbirkorligini moliyaviy rag‘batlantirish uchun yillik 12 foiz stavkada, 5 yil muddatga (1 yillik imtiyozli davr bilan) 100 million so‘mgacha[5] bo‘lgan mikrokreditlar ajratish mexanizmi belgilandi. Bundan tashqari, yosh tadbirkorlar uchun subsidiya va imtiyozlar tizimi quyidagicha qayta ko‘rib chiqildi:

Aholi bandligiga ko‘maklashish jamg‘armasi orqali har bir yangi ishga olingan yosh xodim uchun 6 oy davomida bazaviy hisoblash miqdorining 2 barobari[6] miqdorida subsidiya to‘lab beriladi.

"Yoshlar – kelajagimiz" jamg‘armasi orqali startap loyihalarni amalga oshirish uchun qaytarib berilmaydigan grantlar hajmi 20 foizga oshirildi.

Tadbirkorlik faoliyatini boshlayotgan yoshlar uchun ijara to‘lovlarining 50 foizini bir yil davomida davlat qoplab berishi ko‘zda tutilgan."

Ushbu chora-tadbirlar nafaqat yoshlarni ish bilan ta’minlaydi, balki ularning o‘z biznesini yo‘lga qo‘yishiga hamda mehnat bozorida ish beruvchiga aylanishiga zamin yaratadi. Natijada, ishsizlikning tizimli pasayishi makroiqtisodiy barqarorlikni ta’minlashning asosiy omiliga aylanadi. Germaniya tajribasini tahlil qiladigan bo‘lsak, 'Dual ta’lim' tizimi joriy

[3] O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligining rasmiy ma’lumotlari. – Elektron resurs: https://stat.uz
[4] Mehnat bozori statistikasi. – Elektron resurs: https://stat.uz/uz/rasmiy-statistika/mehnat-bozori
[5] O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. - Elektron resurs: https://lex.uz
[6] O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. - Elektron resurs: https://lex.uz

imrconf.com

etilgandan so‘ng, mamlakatda yoshlar ishsizligi 4 foizdan past[7] darajaga tushgan. O‘zbekistonda esa, yangi iqtisodiy islohotlar doirasida yosh tadbirkorlarga ajratilayotgan imtiyozli kreditlar hajmi 2 barobarga oshirilishi rejalashtirilmoqda. Bu chora-tadbirlar orqali yiliga o‘rtacha 100 mingdan ortiq yangi ish o‘rinlari yaratilishi va yoshlar tadbirkorligi ulushini jami kichik biznesda 25 foizga[8] yetkazish maqsad qilingan.

Xulosa qilib aytganda, yoshlar ishsizligi nafaqat ijtimoiy muammo, balki iqtisodiy rivojlanishga to‘siq bo‘luvchi omildir. O‘tkazilgan tahlillar shuni ko‘rsatadiki, muammoni hal etishda ta’lim va ishlab chiqarish integratsiyasini (dual ta’lim) kuchaytirish hamda yosh tadbirkorlarga berilayotgan imtiyozli moliyaviy yordamdan samarali foydalanish maqsadga muvofiqdir. 2026-yilgi islohotlar yoshlarning iqtisodiy faolligini oshirish uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Yoshlar ishsizligini kamaytirish faqatgina davlat tomonidan yaratiladigan ish o‘rinlariga bog‘liq emas. Bu jarayonda ta’lim oluvchi, ish beruvchi va davlat o‘rtasidagi "uch tomonlama hamkorlik" modelini shakllantirish birlamchi vazifadir. Germaniya tajribasi asosida dual ta’lim elementlarini mahalliylashtirish, bitiruvchilarning "tajriba yo‘qligi" sababli rad etilish holatlarini keskin kamaytiradi.

Shu bilan birga, 2026-yil fevral oyidagi islohotlar doirasida yoshlarga berilayotgan moliyaviy imtiyozlar — mikrokreditlar va ijara subsidiyalari — ularning ijtimoiy boqimandalikdan iqtisodiy faollikka o‘tishiga xizmat qiladi. Strategik maqsad sifatida yoshlar tadbirkorligi ulushini kichik biznesda 25 foizga[9] yetkazish nafaqat ishsizlikni jilovlaydi, balki mamlakat yalpi ichki mahsulotining barqaror o‘sishini ta’minlovchi drayverga aylanadi. Yakuniy natija sifatida, ta’lim sifatini mehnat bozori talablariga moslashtirish va

[7] Mehnat bozori statistikasi. – Elektron resurs: https://stat.uz/uz/rasmiy-statistika/mehnat-bozori
[8] G‘ulomov S.S. va boshqalar. Makroiqtisodiyot: darslik. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2025.

[9] O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil fevral oyidagi iqtisodiy islohotlar va yoshlar tadbirkorligini qo‘llab-quvvatlashga oid farmon va qarorlari. – Elektron resurs: https://t.me/Press_Secretary_Uz/6487

imrconf.com

tadbirkorlik muhitini yanada qulaylashtirish orqali mamlakatimizda yoshlar ishsizligi darajasini sezilarli darajada kamaytirish imkoniyati mavjud.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil fevral oyidagi iqtisodiy islohotlar va yoshlar tadbirkorligini qo‘llab-quvvatlashga oid farmon va qarorlari. – Elektron resurs: https://t.me/Press_Secretary_Uz/6487
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligining rasmiy ma’lumotlari. – Elektron resurs: https://stat.uz
3. Mehnat bozori statistikasi. – Elektron resurs: https://stat.uz/uz/rasmiy-statistika/mehnat-bozori.
4. O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. – Elektron resurs: https://lex.uz
5. G‘ulomov S.S. va boshqalar. Makroiqtisodiyot: darslik. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2025.
6. World Bank Group. Youth Unemployment and Labor Market Trends in Central Asia: xalqaro hisobot. – 2025.
7. OECD. Dual Education Systems: Lessons for Emerging Economies: tahliliy material. – 2024.

imrconf.com